जहाँ छ मेरो जन्मभूमि त्यहाँ शान्त शीतल जलमग्नमा छन् भक्तवत्सल महेश्वर । म जन्मिए हुर्किएँ यस्तो पावन पुण्यभूमिमा नाम हो यसको जलेश्वर ।।-कवि पवेन्द्र मानश्रेष्ठ

समाज, विकास, लोकतन्त्र र विधिको शासन प्रति समर्पित राष्ट्रिय दैनिक

सबै क्षेत्रको प्रवर्द्धनको गुरु

जि.प्र.का. महोत्तरी द.नं. ४३/०७०/७१
जि. महोत्तरी हु.द.नं. ४/०८०/८१

www.jaleshwortoday.com

जलेश्वर टुडे

Jaleshwor Today National Daily

एक कदम अगाडि

विज्ञापनको लागि सम्पर्क
: ९८४४०२७९७१
Whats App No:-
९८२४८७७६२७
Gmail :-
Jaleshwortoday
@gmail.com

बर्ष १३ • अंक ३३८ • २०८३ असोज १० गते शनिवार • 26 Sep. 2026 • पृष्ठ ४ • मुल्य रु.५/-

जलेश्वरमा स्वास्थ्य खोप सेवाको पहुँच विस्तार गर्न कम्युनिटी एक्सन ग्रुप परिचालन गरिने

मो. इर्शाद
महोत्तरी, ९ असोज

जलेश्वर नगरपालिकामा स्वास्थ्य सेवाबाट वञ्चित तथा पहुँचमा नपुगेका नागरिकलाई स्वास्थ्य सेवासँग जोड्न सामुदायिक कार्य समूह (सीएजी) परिचालन गरिने भएको छ। जलेश्वर नगरपालिकाको आयोजना तथा अमेरिकी सरकार (र.क. म्भउबचतकभलत या क्तबतभ) को सहयोगमा अड्रा नेपाल र अभियान नेपालको साझेदारीमा सञ्चालित कार्यक्रम अन्तर्गत कम्युनिटी एक्सन ग्रुप (सीएजी) गठन तथा परिचालन सम्बन्धी अभिमुखीकरण एवं छलफल कार्यक्रम शुक्रबार सम्पन्न भएको हो ।

कम्युनिटी एक्सन ग्रुप मार्फत स्वास्थ्य सम्बन्धी खोज तथा पहुँच सेवाको सुदृढीकरण गर्दै स्वास्थ्य सेवाबाट वञ्चित नागरिकको पहिचान गर्ने, सही स्वास्थ्य सूचना प्रवाह गर्ने र आवश्यक सेवाका लागि सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थासम्म पहुँच पुर्‍याउन सहजीकरण गर्ने उद्देश्य राखिएको छ। कार्यक्रममा समुदायमा स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी सही सूचना प्रवाह, स्वास्थ्य सेवाबाट वञ्चित नागरिकको पहिचान, स्वास्थ्य सम्बन्धी समस्या सम्बन्धित निकायसम्म पुर्‍याउने तथा आवश्यक व्यक्तिलाई स्वास्थ्य संस्थासम्म पुग्न सहजीकरण गर्ने विषयमा छलफल गरिएको थियो । पहिलो चरणमा जलेश्वर नगरपालिकाका वडा नं. ६, ७ र ११ मा कार्यक्रम सञ्चालन गरिने जनाइएको छ । आगामी चरणमा नगरपालिकाका अन्य वडामा समेत कार्यक्रम विस्तार गरी समुदाय स्तरमा स्वास्थ्य सेवाको पहुँचलाई थप प्रभावकारी बनाउने लक्ष्य राखिएको छ । कार्यक्रम अन्तर्गत नियमित खोप प्रवर्द्धन गर्नुका साथै खोप सम्बन्धी भ्रम तथा गलत धारणाको निराकरण, खोप छुटेका बालबालिकाको पहिचान, शून्य मात्रा खोप (जिरो डोज) तथा खोपको पूरा मात्रा नलिएका बालबालिका (ड्रपआउट) लाई स्वास्थ्य सेवासँग जोड्न सहजीकरण गरिनेछ ।

त्यसैगरी गर्भवती महिलाको नियमित गर्भ जाँच (एएनसी), सुत्केरी आमा तथा नवजात शिशुको सुत्केरीपछिको स्वास्थ्य जाँच (पीएनसी) का लागि समयमै स्वास्थ्य संस्थामा पुग्न सहजीकरण गर्ने कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य रहेको बताइएको छ। समुदायमा पहिलेदेखि नै प्रयोग हुँदै आएका विभिन्न सामाजिक मञ्च तथा जमघटलाई स्वास्थ्य सम्बन्धी सूचना र संवादका माध्यमका रूपमा प्रयोग गरिनेछ । सामुदायिक बैठक, धार्मिक तथा सांस्कृतिक कार्यक्रम, विद्यालय, आमा तथा अन्य समूहका बैठक, वडा तथा टोलस्तरीय कार्यक्रम, एफएम रेडियो तथा सामाजिक सञ्जालमार्फत स्वास्थ्य सम्बन्धी अभियान सञ्चालन गरिनेछ । कार्यक्रम सञ्चालनका लागि समुदायमा विश्वास गरिएका व्यक्तिहरू सम्मिलित सामुदायिक कार्य समूह गठन तथा परिचालन गरिनेछ । समूहमा धार्मिक अगुवा, शिक्षक, वडा तथा टोलका अगुवा, विभिन्न सामाजिक समूहका प्रतिनिधि, स्वास्थ्यकर्मी, सञ्चारकर्मी तथा सामाजिक सञ्जालमा सक्रिय व्यक्तिहरू सहभागी हुन सक्ने बताइएको छ । सीएजी सदस्यले आफूले नेतृत्व वा सञ्चालन गर्दै आएका सामाजिक मञ्चमार्फत खोप, गर्भावस्था तथा सुत्केरीपछिको स्वास्थ्य सेवा (एएनसी/पीएनसी) सम्बन्धी सही सूचना समुदायमा

बांकी पृष्ठ ३ मा ।

जनकपुरधामका स्थानीय बासिन्दाद्वारा बृहत् विरोध प्रदर्शन

जलेश्वरटुडे समाचारदाता
जनकपुरधाम, ९ असोज

गुठी तथा कुटीको जग्गा अतिक्रमण गरेको आरोपमा सरकारले विस्थापित गर्न खोजेको भन्दै जनकपुरधामका स्थानीय बासिन्दाले बृहत् विरोध प्रदर्शन गरेका छन् ।

बालेन्द्र शाह 'बालेन' नेतृत्वको वर्तमान सरकारले आफूहरूलाई उठिबास लगाउन खोजेको भन्दै सयौंको संख्यामा सडकमा उत्रिएका उनीहरूले नगर परिक्रमा गर्दै चर्को नाराबाजी गरेका हुन् । गुठीकुटी घरजग्गा व्यवस्थापन महासंघर्ष समितिको आयोजनामा भएको विरोध प्रदर्शनमा महिला तथा पुरुषहरू हातमा प्लेकार्ड बोकेर सडकमा निस्किएका थिए। मिल्स एरियाबाट सुरु भएको जुलुस भानुचोक, शिवचोक र जनकचोक हुँदै राम मन्दिरमा पुगेर गुठी संस्थानलाई ज्ञापनपत्र बुझाएको थियो। ज्ञापनपत्र बुझाउनुअघि प्रदर्शनकारीले गुठी संस्थान र सरकारविरुद्ध चर्को नाराबाजी गरेका थिए। नगर परिक्रमापछि उनीहरूले रामानन्द चोकमा पुगेर मुख्य राजमार्ग नै अवरुद्ध गरी कोणसभाको आयोजना गरे ।

कोणसभालाई सम्बोधन गर्दै स्थानीय रामवरण पासवानले वर्तमान सरकारबाट आफूहरूले

बांकी पृष्ठ ३ मा ।

खाद्य स्वच्छता र गुणस्तरमा ध्यान दिऔं

- खाद्य पदार्थ खरिद गर्नुअघि उत्पादन, उपभोग्य मिति र लेबल अनिवार्य रुपमा जाँच गरौं,
- म्याद नाघेका, सडेगलेका वा गुणस्तरहीन खाद्य पदार्थ उपभोग नगरौं,
- प्याकेजिङ च्यातिएको, फुलेको वा क्षतिग्रस्त अवस्थामा रहेको खाद्य पदार्थ खरिद/बिक्री नगरौं,
- शंकास्पद वा मिसावटयुक्त खाद्य पदार्थको प्रयोगबाट बचौं,
- मिठाई, मासु, दूधजन्य तथा छिट्टै बिग्रने खाद्य पदार्थको भण्डारणमा विशेष ध्यान दिऔं,
- स्वच्छ तथा सफा पानीको प्रयोग गरौं,
- गुणस्तरहीन वा म्याद नाघेका खाद्य पदार्थ बिक्री/वितरण भएको पाइएमा सम्बन्धित निकायलाई जानकारी गराऔं ।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

बारिश का मेंढक

बाल कविता

नानाजी नानाजी नानाजी !
नातीजी नातीजी नातीजी !

"हम तु हम तु" क्यों मेंढक बोले ?
नानाजी मुझे समझाकर कहें ।

बारिश की है अपनी शोभा ।
चारों ओर मेंढक की सभा ।
तुलसीदास की बटु समुदाई
मेरे मन दूसरी बात आई ।

एक मेंढक दुसरे से कहता ।
जवाब दूसरा तुरत देदेता ।

भैंस कौन खरिद सकता ?
"हम तु हम तु" जवाब आता ।

चराने कौन लेजा सकता ?
"हम तु हम तु" जवाब आता ।

दुहेगा कौन के जवाब में ।
"हम तु हम तु"आता सुनने में ।

कवि : प्रा. बालकेश्वर ठाकुर

जेल सजाय भोगिरहेका 'बारुद सिंह' भनिने सुरेन्द्रप्रसाद यादवको स्थानीय २ युवा हत्या प्रकरणमा सक्रियता

जलेश्वरटुडे समाचारदाता
रौतहट, ९ असोज

अपहरण, शरीर बन्धक तथा सङ्गठित अपराध लगायतका मुद्दामा दोषी ठहर भई हाल जिल्ला कारागार रौतहटमा जेल सजाय भोगिरहेका 'बारुद सिंह' भनिने सुरेन्द्रप्रसाद यादवको स्थानीय दुई युवा हत्या प्रकरणमा सक्रियता देखिएको छ ।

गरुडा नगरपालिका-७ का ३२ वर्षीय नागेन्द्र बैठा र वडा नं २ का २८ वर्षीय प्रमानन्द सहनीको २०६४ साल वैशाख ३१ गते राति १ बजे गढीमाई नगरपालिका-६ पिपरिया दोसतिया भन्ने स्थानमा गोली हानी हत्या भएको घटनामा निज यादव संलग्न देखिएको प्रहरीले जनाएको छ ।

जिल्ला प्रहरी कार्यालय रौतहटका सूचना अधिकारी एवं प्रहरी नायब उपरीक्षक वसन्त गौतमका अनुसार अज्ञात व्यक्ति वा समूहले चलाएको गोलीबाट मृत्यु भएका बैठा र सहनी सम्बद्ध घटनाको छानबिन तथा अनुसन्धानका क्रममा तत्कालीन समयमा तराई जनतान्त्रिक मुक्ति मोर्चालगायत भूमिगत सङ्गठनमा आबद्ध यादव मुख्य अभियुक्तका रुपमा देखिनुभएको हो । गढीमाई

नगरपालिकामा १९ वर्षअघि दुई युवाको हत्या भएको घटनाको अनुसन्धानपछि कर्तव्य ज्यान मुद्दाको मुख्य अभियुक्तका रुपमा निज यादवको पहिचान भएको र सो सम्बन्धमा थप अनुसन्धान भइरहेको प्रहरीले स्पष्ट गरेको छ । यसैबिच, बारा जिल्ला सिम्रौनगढ नगरपालिका-११ कटहरिया टोलका २७ वर्षीय सचिन्द्र यादव रौतहटको मौलापुर नगरपालिका-४ स्थित लालबकैया पुलबाट खोलामा हामफालेर बेपत्ता भएका छन् ।

प्रहरी नायब उपरीक्षक गौतमका अनुसार मानसिक समस्याबाट पीडित यादव उपचारका लागि गरुडातर्फ गइरहेको अवस्थामा मोटरसाइकलबाट ओर्लेर लालबकैया पुलबाट दिउँसो १ बजे खोलामा हामफाली बेपत्ता भएका हुन् । सो घटनाको जानकारी हुना साथ नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल र स्थानीयवासीको तर्फबाट खोज तथा उद्धार कार्य जारी रहेको छ ।

रामजानकी रंगशाला निर्माणको बहुवर्षीय बजेट सुनिश्चित गर्ने निर्णय

जलेश्वरटुडे समाचारदाता
जनकपुरधाम, ९ असोज

जनकपुरधाममा प्रस्तावित रामजानकी रंगशाला निर्माणको काम चालु आर्थिक वर्षदेखि अघि बढाउने गरी बहुवर्षीय बजेट सुनिश्चित गर्ने निर्णय भएको छ। रंगशाला निर्माणका लागि प्रत्येक वर्ष २५ करोड रुपियाँका दरले बजेट विनियोजन गर्ने तयारी गरिएको हो । धनुषा-३ का प्रतिनिधिसभा सदस्य मनिष झाले जनकपुरधामको विकास र युवाको आवश्यकता सम्बोधन गर्ने उद्देश्यले अघि सारिएको रंगशाला निर्माण अब कार्यान्वयनको चरणमा प्रवेश गरेको बताउनुभयो ।

उहाँका अनुसार रंगशाला निर्माणका लागि बहुवर्षीय बजेट सुनिश्चित हुनु महत्वपूर्ण उपलब्धि हो । "यसै आर्थिक वर्षबाट रामजानकी रंगशाला निर्माण गर्ने निर्णय भएको छ । प्रत्येक वर्ष २५ करोड रुपियाँका दरले लगानी हुनेछ," उहाँले भन्नुभयो ।

रंगशाला निर्माणसँगै जनकपुरधाममा अतिक्रमणमा परेको सार्वजनिक जग्गा संरक्षण गर्ने कामसमेत अघि बढाइएको सांसद झाले बताउनुभयो । सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षणसँगै धार्मिक तथा सांस्कृतिक महत्वका क्षेत्रको संरक्षणलाई पनि प्राथमिकतामा राखिएको उहाँको भनाइ छ । जनकपुरधामका ऐतिहासिक तथा

सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षणका लागि संरक्षित स्मारक क्षेत्र घोषणा गर्ने प्रक्रिया अघि बढाइएको झाले जानकारी दिनुभयो । जानकी मन्दिरलाई विश्व सम्पदा सूचीमा सूचीकृत गराउने पहलसमेत अघि बढाइएको उहाँले बताउनुभयो । जनकपुरधामको धार्मिक, सांस्कृतिक तथा ऐतिहासिक पहिचानलाई अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा स्थापित गर्ने उद्देश्यले सम्पदा संरक्षणका कामलाई प्राथमिकतामा राखिएको सांसद झाले उल्लेख गर्नुभयो। उहाँले रामजानकी रंगशाला निर्माण, सार्वजनिक जग्गा संरक्षण तथा ऐतिहासिक सम्पदाको संरक्षणलाई जनकपुरधामको समग्र विकाससँग जोडेर अघि बढाउन खोजिएको बताउनुभयो । बहुवर्षीय बजेटको सुनिश्चिततासँगै रंगशाला निर्माणको भौतिक प्रक्रिया अघि बढ्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

जनहितमा जारी सन्देश

- बाढी तथा डुबानबाट बच्न सुरक्षित स्थानको पहिचान गरौं ।
- मौसमसम्बन्धी सूचना नियमित रुपमा सुनौं ।
- वर्षाको समयमा नदी, खोला, पुल तथा बाढी प्रभावित क्षेत्रमा नजानुहोस् ।
- मेघगर्जन तथा चटयाङ परेको बेला घरभित्र सुरक्षित बसौं, खुला मैदानमा ननिस्कनुहोस् ।
- चटयाङ परेको बेला विद्यूतीय उपकरण बन्द गरौं ।
- बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, गर्भवती महिला तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिको विशेष ध्यान दिऔं ।
- आपतकालीन अवस्थामा नजिकको सुरक्षा निकाय वा स्थानीय तहमा सम्पर्क गरौं ।

अनुरोधकर्ता
नरहा गाउँपालिकाको कार्यालय
सिरहा, मधेश प्रदेश

तपाईंको टुडे

मेष: अनावश्यक चिन्ता
वृष: अनावश्यक खर्चको संभावना
मिथून: अशुभ समाचार प्राप्त हुने
कर्कट: विचार गरेर बोल्नुहोला
सिंह: पिछडेको साथी मिल्ने
कन्या: मित्रतामा फाटो आउने
तुला: शुभ कार्यको शुरुवात
वृश्चिक: लामो यात्राको योग छ
धनु: पढाईमा ध्यान दिनुपर्ने
मकर: मनमा पछुतो आउने
कूम्भ: खानपानमा समस्या आउने
मीन: आम्दानी हुने

मधेश प्रदेशको गौरव

श्री सत्यनारायण भगवानको दर्शन गरौं,मनबाञ्छित फल पाऔं ।

आरती : विहान : ९ र राति ८ बजे
ठेगाना : शरञ्चियाँ कुट्टि र कलबार कुट्टिको विचमा,पु.:९८२७८१४५८८

श्री देवअंशी लहेरी समाज, जनकपुरधाम–४,धनुषा

आवश्यक टेलिफोन नम्बरहरु

जलेश्वर

नेपाल पत्रकार महासंघ महोत्तरी	५२०५१५
जलेश्वरअस्पताल एम्बुलेन्स	९७४४००२५२७
नेपाल रेडक्रस सोसाइटी एम्बुलेन्स	५२०१००,
सामुदायिक विकास परि.एम्बुलेन्स	५२१००५,
RCDSC एम्बुलेन्स	५२०२९८,
दसहारा एम्बुलेन्स	५२०६७७, ९८४४२६००००
बर्दिबास अस्पताल एम्बुलेन्स	५५००९०,
बर्दिवास सेवा समिति एम्बुलेन्स	५५०५८६,
रामगोपालपुर एम्बुलेन्स	६९०५९३
जिल्ला प्रहरी	५२०००९
विद्युत	५२०१६६
वारुण यन्त्र	५२००९७
जिल्ला प्रशासन	५२००५५

आवश्यक नम्वरहरुको लागि सम्पर्क गरौं १९७

जनकपुर

प्रहरी धनुषा	520099, 100
सुरक्षा गुल्म जनकपुर बैरेक	0186,526586
सशस्त्र प्रहरी मुजेलिया	527213, 527800
मुजेलिया प्रहरी चौकी	520750
ट्राफिक कार्यालय जिरोमाईल	520366
एम्बुलेन्स पब्लिक वेल फेयर	9854022474
एम्बुलेन्स रेडक्रस	102
एम्बुलेन्स (सरोज फाउन्डेशन)	522806
महाबीर एम्बुलेन्स	525980
एम्बुलेन्स मेडिकल कलेज	526091
एम्बुलेन्स केयर मेडिकल सेन्टर	523864
बरुण यन्त्र जनपा	520011
जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय	526271
जनकपुर अंचल अस्पताल	520033
केयर मेडिकल सेन्टर	523864
धनुषा तथा अस्पताल तथा अनुसन्धान केन्द्र प्रा.लि.	525800
जानकी हेल्थ केयर एण्ड रिसर्च सेन्टर	525342

जलेश्वरनाथ मन्दिर पुजाआजा

बिहान ढोका खुल्ने समय : ०५:०० बजे
विहान पुजा आरती : ०५:३० बजे
विहान ढोका बन्द :१२:०० बजे
दिउँसो ढोका खुल्ने समय :०४:०० बजे
सन्ध्या पूजा आरती साँझ :०६:३० बजे
राति ढोका बन्द हुने समय : १२ बजे
(हरेक हप्ताको मंगलबार र शनिबार मन्दिर प्राङ्गणमा दिउँसो भजन किर्त्तन सहित हनुमान आराधना)

जानकी मन्दिर पुजाआजा

बिहान ढोका खुल्ने समय : ०५:०० बजे
विहान पुजा आरती : ०७:३० बजे
विहान ढोका बन्द :१२:०० बजे
अन्न क्षेत्र : नि:शुल्क भोजन
दिउँसो ढोका खुल्ने समय :०४:०० बजे
सन्ध्या पूजा आरती साँझ :०७:३० बजे

प्राकृतिक उपचार र स्वस्थ जीवनशैली बारे जनचेतनामूलक कार्यक्रम सम्पन्न

मोनु गुप्ता
जनकपुरधाम, ९ असोज

स्वस्थ जीवनशैली, प्राकृतिक उपचार पद्धति , विज्ञान दर्शन र प्रकृति सँगको मानव सम्बन्धबारे जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले धनुषा साइन्स क्याम्पस जनकपुर धाम र थ्री डी फ्री सोसाइटी (Three D Free Society) को आयोजनामा जनचेतनामूलक कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ ।

रोगमुक्त समाज निर्माणको अभियानलाई केन्द्रमा राखिएको कार्यक्रममा प्राकृतिक उपचार पद्धति, स्वस्थ दिनचर्या, माटो सँगको सम्बन्ध, माटोमा हिँड्नुको महत्त्व, सूर्यको प्रकाश तथा प्राकृतिक जीवनशैलीका विविध पक्षबारे सहभागीहरू बीच विचार-विमर्श गरिएको थियो । कार्यक्रमको अध्यक्षता मूलवासी महासंघ, नेपालका प्रवक्ता तथा राष्ट्रिय प्रचारक गोपाल रसाइलीले गर्नुभएको थियो । कार्यक्रममा पूर्वराजदूत प्रोफेसर डा. राम स्वार्थ राय प्रमुख अतिथिका रूपमा तथा बामसेफ, भारतका राष्ट्रिय महासचिव शशी भूषण प्रसाद सिंह विशिष्ट अतिथिका रूपमा सहभागी हुनुहुन्थ्यो ।

कार्यक्रममा वक्ताहरूले आधुनिक जीवनशैली सँगै मानिसको प्रकृति सँगको सम्बन्ध कमजोर हुँदै गएको तर्फ ध्यानाकर्षण गराउँदै स्वस्थ रहन औषधिमा मात्र निर्भर नभई खानपान, दिनचर्या, शारीरिक सक्रियता, स्वच्छ वातावरण र प्रकृति सँगको सामीप्य लाई पनि प्राथमिकता दिनुपर्ने धारणा राखेका थिए ।

उनीहरूले माटो, पानी, हावा र सूर्य जस्ता प्राकृतिक स्रोत मानव जीवनका आधारभूत पक्ष भएकाले तिनको उचित उपयोग र महत्त्व बुझ्न आवश्यक रहेकोमा जोड दिएका थिए । विशेषगरी बिहानको घाम, नियमित हिँडडुल, माटोसँग प्रत्यक्ष सम्पर्क तथा अनुशासित दिनचर्याले स्वस्थ जीवनशैली निर्माणमा सकारात्मक भूमिका खेल्न सक्ने विषयमा चर्चा गरिएको थियो। वक्ताहरूले 'स्वास्थ्य भनेको रोग नहुनु मात्र होइन, शारीरिक, मानसिक र सामाजिक रूपमा स्वस्थ रहनु पनि हो' भन्ने अवधारणा लाई व्यवहारमा उतार्नुपर्नेमा जोड दिँदै दैनिक जीवनमा प्राकृतिक र स्वस्थ अभ्यासलाई प्राथमिकता दिन सहभागीलाई आग्रह गरेका थिए । कार्यक्रममा सहभागीहरूले प्राकृतिक जीवनशैलीका विभिन्न पक्षबारे जानकारी लिनुका साथै स्वस्थ व्यक्ति, स्वस्थ परिवार हुँदै स्वस्थ समाज निर्माण गर्ने अभियानमा सामूहिक सहभागिता आवश्यक रहेको बताएका थिए। प्रकृतिसँग नजिकिँदै, स्वस्थ जीवनशैली अपनाउँदै र रोगबाट बच्ने संस्कार विकास गर्दै 'रोगमुक्त समाज' निर्माण गर्ने उद्देश्यले आयोजित कार्यक्रमले स्वास्थ्यप्रति नागरिकमा सकारात्मक सोच र व्यवहार विकास गर्न महत्वपूर्ण सन्देश दिएको छ ।

अपाङ्गता अधिकार र समावेशी विकासका लागि तीन दिने क्षमता अभिवृद्धि तालिम सुरु

दिपक श्रेष्ठ मण्डल
जनकपुरधाम, ९ असोज

अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकार सम्बन्धी संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासन्ध (CRPD), दिगो विकास लक्ष्य (क्म्न) तथा पैरवी (Advocacy) सम्बन्धी तीन दिने क्षमता अभिवृद्धि तालिम आजदेखि महोत्तरीको लालगढमा सुरु भएको छ। यो तालिम मिति २०८३ असोज ९ गतेदेखि ११ गतेसम्म सञ्चालन हुनेछ ।

तालिमको उद्घाटन समारोहमा नेत्रहीन युवा संघ नेपाल (द्यथ्ब्ल) का बोर्ड सदस्य शंकर उपाध्याय, मिथिला नगरपालिकाकी प्रतिनिधि शिला कुमारी, तथा राष्ट्रिय अपाङ्ग महासंघ, मधेस (NFDN) का अध्यक्ष राजेश साहको विशिष्ट आतिथ्यता रहेको थियो। ३ दिनसम्म चल्ने यो तालिमको सहजीकरण अनुभवी सहजकर्ता राजु बस्नेतले गरिरहनु भएको छ। यस तालिममा धनुषा, महोत्तरी र सर्लाही गरी ३ वटा जिल्लाका स्थानीय तहमा क्रियाशील अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका संस्थाहरू (OPD) का प्रतिनिधिहरूको सहभागिता रहेको छ। तालिममा विभिन्न प्रकारका अपाङ्गता भएका ३० जना व्यक्तिहरूको सक्रिय उपस्थिति रहेको छ । यो कार्यक्रम यात्रा (YATRA) परियोजना अन्तर्गत कार्यान्वयन भइरहेको छ भने यसमा CBM Global Disability Inclusion Nepal को सहयोग रहेको छ । स्थानीय स्तरमा अपाङ्गता समावेशी विकास, CRPD ले ग्यारेन्टी गरेका अधिकारहरू र दिगो विकास लक्ष्यमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको पहुँच अभिवृद्धि गर्न यो तालिम अत्यन्त फलदायी हुने विश्वास लिइएको छ । यस किसिमको कार्यक्रमले अपाङ्गता अधिकारका सवालहरूलाई नीतिगत तहसम्म पुर्याउन र समाजमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको उपस्थिति र नेतृत्व क्षमता अभिवृद्धि गर्न महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

सूचना ! सूचना !! सूचना !!!

नेपाली काँग्रेसको असोज १५ गतेदेखि हुने १५ औं महाधिवेशन तैयारी समितिद्वारा भोलि १० गते, दिउँसो २ बजे हुने पत्रकार सम्मेलनमा सहभागि हुन सम्पूर्ण सञ्चारकर्मी मित्रहरूमा उपस्थितिका लागि हार्दिक अनुरोध गर्दछु ।

स्थान :- रघुपती होटेल, जानकी चौक ।
मिति :- २०८३ असोज १० गते ।

आयोजक : कोमल कान्त झा
संयोजक : १५औं महाधिवेशन तैयारी समिती धनुषा ।

जनकपुरधामका स्थानीय बासिन्दाद्वारा..................................

न्यायको अपेक्षा गरेको भए पनि उल्टै उठिबास लगाउन खोजिएको गुनासो गरे। सरकारले जबर्जस्ती हटाउने निर्णय लाद्न खोजे यसको परिणाम भयावह हुने र त्यसको सम्पूर्ण जिम्मेवारी सरकारले लिनुपर्ने चेतावनी उनले दिए। त्यस्तै महासंघर्ष समितिका अध्यक्ष सन्तोष साहले सरकारको रवैयाकै कारण विगतमा पिडारी चोकमा चक्काजाम र क्याम्पस चोकमा मसाल जुलुस प्रदर्शन गरिएको स्मरण गराए ।

स्थानीय सरकार र केन्द्रीय गुठी संस्थानलाई बारम्बार जानकारी गराउँदा पनि समस्या समाधानमा चासो नदिएको उनको आरोप थियो । जनकपुरको नगरक्षेत्रभित्र ३० देखि ३५ हजार घरधुरी गुठी र कुटीकै जग्गामा बसेको भन्दै उनले उचित दस्तुर लिएर ती जग्गालाई रैतानी नम्बरीमा परिणत गरी लालपुर्जा वितरण गर्नुपर्ने माग राखे। संविधानले नै गाँस, बास र कपासको प्रत्याभूति गरेको अवस्थामा सरकारले जनतालाई घरबारविहीन बनाउन नपाउने उनको भनाइ थियो । प्रदर्शनमा सहभागी स्थानीयले आफूहरू अतिक्रमणकारी नभई जग्गा किनेरै बसेको दाबी गरेका छन्। वर्षौंदेखि सरकारलाई कर बुझाउँदै र विद्युत् तथा खानेपानीको सुविधा उपभोग गर्दै आएकाले अतिक्रमणकारीको आरोप लगाएर हटाउन खोजे कुनै हालतमा नमान्ने उनीहरूको अडान छ। जनकपुर-८ का सुनील झाले २०२१ सालमै जग्गा किनेर बसेको बताउँदै भने, 'सरकारले हामीलाई जबर्जस्ती उठाउन खोजिरहेको अनुभूति भएको छ, ज्यान गए पनि जग्गा छाड्नेवाला छैनौं।' त्यसैगरी जनकपुर-१२ की ६६ वर्षीया भिरादी खत्वेले ज्यालादारी गरेर जोडेको ६-७ धुर जग्गाबाट सरकारले विस्थापित गर्न खोजेको दुखेसो पोखिन् । विवाह गरेर भित्रिएको घरमा अहिले चारजना नातिनातिना हुर्किसकेको बताउँदै उनले थपिन्, 'बरु ज्यान दिन्छु, तर यो अवस्थामा घर छाडेर कतै जान्नँ।' जनकपुर-१४ रजौलका ७६ वर्षीय पूर्वइन्जिनियर कृष्णशंकर मिश्रले पाँच पुस्तादेखि किनेरै बसेको जग्गालाई सरकारले गुठीको दाबी गर्दै हटाउन खोजेको बताए। सरकारले अविलम्ब लालपुर्जा दिनुपर्ने उनको माग थियो। हातमा प्लेकार्ड बोकेका प्रदर्शनकारीहरूले गुठीकुटीको जग्गा व्यवस्थापन गर, हाम्रो आन्दोलन अस्तित्व रक्षाको आन्दोलन हो, डोजर आतंक बन्द गर, घर तोड्न पाइँदैन, हामी अतिक्रमणकारी होइनौं, र प्रहरी प्रशासन दमन आतंक बन्द गर जस्ता नारा लगाएका थिए। प्रदर्शनका क्रममा कुनै अप्रिय घटना हुन नदिन जनकपुरमा ठुलो संख्यामा सुरक्षाकर्मी परिचालन गरिएको थियो ।

जलेश्वरमा स्वास्थ्य खोप सेवाको.......................................

पुऱ्याउनेछन् । आवश्यक व्यक्तिलाई स्वास्थ्य सेवाका लागि सिफारिस गर्ने तथा सिफारिस गरिएका व्यक्तिले सेवा पाए वा नपाएको अवस्थाबारे समेत सहजीकरण गर्ने उनीहरूको भूमिका रहनेछ ।

कार्यक्रममा सीएजीले स्वास्थ्य स्वयंसेविका (एफसीएचभी), खोप दिने स्वास्थ्यकर्मी वा कम्युनिटी काउन्सेलरको भूमिका निर्वाह नगर्ने स्पष्ट पारिएको थियो । स्वास्थ्य संस्था तथा महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाले राख्ने आधिकारिक अभिलेखलाई दोहोऱ्याउने काम पनि सीएजीको नरहेको जानकारी गराइएको थियो । समुदायमा रहेका स्वास्थ्य सम्बन्धी भ्रम, गलत सूचना तथा स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी जानकारीको अभाव कम गर्न यस्ता अभियान प्रभावकारी हुने सहभागीहरूले बताएका छन् । समुदायले विश्वास गरेका व्यक्तिमार्फत सही सूचना प्रवाह गर्दा स्वास्थ्य सेवा आवश्यक पर्ने नागरिकलाई समयमै स्वास्थ्य संस्थासम्म पुऱ्याउन सहज हुने उनीहरूको भनाइ थियो । कार्यक्रममा जलेश्वर नगरपालिकाका नगर प्रमुख सुरेश शाह सोनार, स्वास्थ्य शाखा प्रमुख सञ्जय कुमार शर्मा, जलेश्वर उद्योग वाणिज्य सङ्घका अध्यक्ष शिवचन्द्र चौधरी, वडा अध्यक्षहरू छविलाल यादव र मनोज कुमार साह, अभियान नेपालकी प्रतिनिधि आरती मण्डल, स्वास्थ्य शाखाका राम लला ठाकुर , अरुण कुमार साह र राहुल कुमार सिंह लगायत विभिन्न विद्यालयका प्रधानाध्यापक, स्वास्थ्य चौकीका महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका, आमा समूह तथा समुदायका प्रतिनिधिको सहभागिता रहेको थियो ।

जनहितमा जारी सन्देश

- बाढी तथा डुबानबाट बच्न सुरक्षित स्थानको पहिचान गरौं ।
- मौसमसम्बन्धी सूचना नियमित रुपमा सुनौं ।
- वर्षाको समयमा नदी, खोला, पुल तथा बाढी प्रभावित क्षेत्रमा नजानुहोस्।
- मेघगर्जन तथा चटयाड परेको बेला घरभित्र सुरक्षित बसौं , खुला मैदानमा ननिस्कनुहोस् ।
- चटयाड परेको बेला विद्युतीय उपकरण बन्द गरौं ।
- बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, गर्भवती महिला तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिको विशेष ध्यान दिऔं ।
- आपतकालीन अवस्थामा नजिकको सुरक्षा निकाय वा स्थानीय तहमा सम्पर्क गरौं ।

अनुरोधकर्ता
सिरहा नगरपालिकाको कार्यालय
सिरहा, मधेश प्रदेश

जनहितमा जारी सन्देश

(१) सबै पालिकाबासीले आफ्नो टोल, चौक, गल्ली, बाटोघाटोको सबै सार्वजनिक जग्गा, मठमन्दिर, पाटी पौवा, नदीनालाहरु र अन्य सार्वजनिक स्थलहरुको संरक्षण गरौं ।

(२) पालिकालाई बुझाउनुपर्ने करहरु (सम्पति कर, बहाल कर, मालपोत तथा भूमिकर, व्यवसाय कर लगायतका अन्य किसिमका कर तथा दस्तुरहरु) समयमै तिरौं ।

(३) पालिका क्षेत्रभित्र व्यवसाय गर्ने सबै प्रकारका व्यवसायीहरुले अनिवार्य रुपमा आफ्नो व्यवसाय वडा कार्यालय र पालिकामा अनिवार्य रुपमा दर्ता गरेर मात्र व्यवसाय संचालन गरौं ।

(४) व्यक्तिगत घटनाहरु (जन्म, विवाह, वसाइसराई, सम्वन्ध विच्छेद र मृत्यू) घटना घटेको ३५ दिनभित्र वडा कार्यालयमा अनिवार्य रुपले दर्ता गरौं ।

(५) पालिकाको हरेक विकास निर्माणका कार्यहरुमा सवै पालिकावासीले सहयोग गरौं ।

(६) सभ्य र समृद्ध पालिका निर्माणमा सबेले हातेमालो गरेर अघि बढौं ।

अनुरोधकर्ता
विष्णुपुर गाउंपालिकाको कार्यालय
सिरहा, मधेश प्रदेश

हिमालयक चेतावनी सँ विश्वव्यवस्थाक प्रश्न धरि :

-मुरली मनोहर मिश्र ।

-प्रधानमन्त्री बालेन्द्र शाहक संयुक्त राष्ट्रसंघक ८१म महासभामे कएल गेल सम्बोधनकेँ केवल नेपालक बाइढ-परिजनक पीड़ा व्यक्त करबाक कूटनीतिक वक्तव्य मानब पर्याप्त नैइ होयत । यी सम्बोधन तीनटा परस्पर जुड़ल प्रश्नकेँ एक्के संग विश्वमञ्च पर राखैत अछि– जलवायु संकट, जलवायु न्याय आ वर्तमान विश्वव्यवस्थाक न्यायिकता। २४ सितम्बर २०२६ क१ शाह हिमालयमे हालक विनाशकारी बाढीकेँ विश्व लेल चेतावनीक रूपमे प्रस्तुत कएलनि । सब सँ महत्वपूर्ण बात यी अछि जे नेपाल अपनाकेँ केवल “विपद्ग्रस्त गरीब देश”क रूपमे सहायता माँगए वाला राष्ट्रक भूमिकामे सीमित नैइ कएलक; बल्कि “कम उत्सर्जन, बेसी क्षति” वाला देशक रूपमे जलवायु न्यायकेँ अन्तर्राष्ट्रिय जिम्मेवारीक प्रश्न बनाब१क प्रयास कएलक । १. नेपालक त्रासदी कि विश्वक भविष्यक संकेत ? हिमालयन -सुनामी : शाहक सम्बोधनक भावनात्मक केन्द्र भोटेकोशी-त्रिशूली क्षेत्रक विनाश अछि । बाढीमे मानवीय क्षति, बेपत्ता नागरिक, ध्वस्त पुल-सड़क, विद्यालय, घर आ जीविकोपार्जनक साधनक चर्चा करैत प्रधानमन्त्री विश्व समुदायकेँ यी बुझाब१ चाहैत छथि जे हिमालयमे जे घटि रहल अछि, से केवल नेपालक आन्तरिक समस्या नैइ अछि ।

हिमालयक हिमनदी, हिमताल, पर्माफ्रोस्ट, नदी प्रणाली आ पहाड़ी भूगोल एक-दोसरासँ गहिर रूपेँ जुड़ल अछि। तापमान वृद्धि आ बदलैत वर्षा-हिमपातक ढाँचासँ जोखिम बढ़ी रहल अछि। एहि कारणेँ “जलवायु परिवर्तन सीमा नैइ चिन्हैत अछि” जेहन तर्क केवल भाषणक अलंकार नैइ, बल्कि अन्तरदेशीय जलवायु शासनक मूल प्रश्न बनि सकैत अछि । मुदा आलोचनात्मक प्रश्न सेहो आवश्यक अछि जे चेतावनी देल गेल, आब ओकर वैज्ञानिक प्रमाण, जोखिम नक्साङ्कन, पूर्वसूचना प्रणाली आ बजेटसहितक कार्ययोजना कत१ अछि ? २. जलवायु न्यायक मूल प्रश्न–जिम्मेदारी के लेत ? नेपालक विश्वव्यापी हरितगृह ग्यास उत्सर्जनमे हिस्सा अत्यन्त न्यून रहलाक बाबजूद जलवायु विपद्क भार बेसी वहन कर१ पड़ी रहल अछि, अही विरोधाभासकेँ प्रधानमन्त्री जलवायु न्यायसँ जोड़लनि ।

संयुक्त राष्ट्र जलवायु संरचनामे पहिनेसँ “ऋफ्कयल दगत म्षाभचभलतष्बतभम च्भ(कउयलकष्दषष्तिभक बलम च्भ(कउभअतष्खभ ऋबउबदषष्(तष्भक–ऋद्यम्च-चऋ” सिद्धान्त स्थापित अछि। अर्थात् जलवायु संकट साझा समस्या अछि, मुदा ऐतिहासिक योगदान आ क्षमता समान नैइ अछि; तदनुसार जिम्मेवारी सेहो फरक होयबाक चाही। ग्ल्कऋऋ स्वयं विकसित देशसभक जलवायु वित्तीय सहयोगक जिम्मेवारीकेँ एहि सिद्धान्तसँ जोड़ैत अछि- (श्रोतःग्ल्कऋऋ), एहि सन्दर्भमे शाहक प्रश्न महत्वपूर्ण अछि– “जलवायु संकटक मूल्य के चुकाओत ?” मुद्दा केवल अनुदानक नैइ अछि । मुद्दा अछि–

* Loss and Damage के वहन करत ?
* पुनर्निर्माणक खर्च के देत ?
* ऋणक भार फेर पीड़ित देशक माथ पर पड़त कि अनुदान आधारित सहायता उपलब्ध होयत ? अही जगह पर “जलवायु न्याय” शब्द वास्तविक राजनीतिक एवं आर्थिक अर्थ प्राप्त करैत अछि ।

३. ‘Loss and Damage’– सहायतासँ अधिकार धरि : नेपाल लेल यी सम्बोधनक सम्भवतः सब सँ महत्वपूर्ण पक्ष अछि जे विपद् पश्चात् केवल राहत नैइ, बल्कि क्षति, पुनर्स्थापना, पुनर्निर्माण आ दीर्घकालीन उत्थानशीलताकेँ एक्के नीति-फ्रेममे राखल गेल। जलवायु वित्तक उद्देश्य केवल उत्सर्जन घटेनाइ नैइ, अनुकूलन आ जलवायु प्रभावसँ निपटबाक क्षमता निर्माण सेहो अछि- (श्रोत : UNFCCC) मुदा समस्या अछि जे वास्तविक पीड़ित देशकेँ वित्त प्राप्त करबाक प्रक्रिया जतेक जटिल, धीमा आ कागजी होइत अछि, आपदा ओतेक तेज गति सँ घटैत अछि । विपदा २४ घण्टामे आबि सकैत अछि, मुदा वित्तीय स्वीकृति लेल वर्षौं किएक ? शाहक सम्बोधनक यी प्रश्न वैश्विक जलवायु वित्त व्यवस्थाक प्रशासनिक कमजोरीपर सीधा प्रहार अछि । ४. नेपाल-भारत-चीन : ‘हिमालयन क्लाइमेट रेजिलियन्स मेकानिज्म’क सम्भावना, नेपाल, भारत आ चीनक नेतृत्वमे ज्ञबबिथबल ऋॉिबतभ चभकषष्भिलअभ :भअजबलष्क प्रस्तावित करब सम्बोधनक कूटनीतिक दृष्टिसँ अत्यन्त महत्वपूर्ण पक्ष अछि। एहि संयन्त्रमे उपग्रह तथ्यांक आदान-प्रदान, हिमताल निगरानी, संयुक्त पूर्वसूचना प्रणाली आ सीमापार विपद् सहयोगक अवधारणा राखल गेल अछि । हिमालय राजनीतिक सीमासँ विभाजित भ१ सकैत अछि, मुदा नदी, हिमनदी, बादल, हिमताल आ जलवायु जोखिम पासपोर्ट नैइ माँगैत अछि। मुदा एहि प्रस्तावक सफलता लेल तीनटा चुनौती अछि, जेनाकि–

* भारत-नेपाल-चीनक बीच विश्वास आ तथ्यांक साझेदारी, वैज्ञानिक संस्थासभक प्रत्यक्ष सहभागिता, संयन्त्रकेँ केवल घोषणात्मक मंच नैइ, बल्कि पूर्वसूचना, आपतकालीन प्रतिक्रिया आ वित्तीय संयन्त्रसहितक कार्यकारी संरचना बनौनाइ । नैइ तँ “हिमालयन मेकानिज्म” सेहो अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलनक दोसर सुन्दर नाम बनि क१ रहि जायत ।

५. बाढी केवल प्राकृतिक विपद् नैइ–विकासक परीक्षा सेहो अछि, प्रधानमन्त्रीक तर्कक महत्वपूर्ण पक्ष यी अछि जे जलवायु विपद्केँ मानवीय संकट मात्र नैइ, विकास संकट सेहो कहल गेल,

* सड़क बनल, फेर बाढीमे बहि गेल,
* पुल बनल, फेर नदी काटि देलक,
* जलविद्युत् परियोजना बनल, फेर पहिरो सँ जोखिममे पड़ल,
* गाउँमे विद्यालय बनल, फेर बाढी ओकर पहुँच समाप्त क१ देलक । एहि कारणेँ आब पुरान विकास मोडलपर प्रश्न उठेनाइ आवश्यक अछि,
* “कतेक सड़क बनल ?” सँ बेसी महत्वपूर्ण प्रश्न होयबाक चाही जे “कतेक सड़क जलवायु-प्रतिरोधी बनल ?”
* “कतेक पुल बनल?” सँ बेसी महत्वपूर्ण प्रश्न जे “कतेक पुल भविष्यक चरम बाढी सहि सकत ?” अही सोचकेँ प्रधानमन्त्री द्वारा “पुरान दबकभष्लिभ आब पर्याप्त नैइ अछि” जेहन तर्कसँ जोड़लनि ।

६. विश्वव्यवस्थापर प्रश्न– हथियार समय पर, मल-इन्धन किएक नैइ ? सम्बोधनक एकटा राजनीतिक-आर्थिक पक्ष विशेष ध्यानयोग्य अछि । यदि विश्वव्यवस्था युद्धक हतियार, सैन्य सामग्री आ रणनीतिक आपूर्तिकेँ सीमापार पहुँचाब१ लेल अत्यन्त प्रभावकारी यिनष्कतष्अक कथक(तभ्फ बना सकैत अछि, तँ किसानक मल, जनताक खाद्य सामग्री आ ऊर्जा आपूर्तिकेँ समान प्राथमिकता किएक नैइ भेटैत अछि ? यी प्रश्न केवल नेपालक नैइ यद्यपि विश्व अर्थव्यवस्थाक प्राथमिकताक प्रश्न अछि। युद्धमे खरबौँ डलर खर्च होइत अछि, मुदा जलवायु अनुकूलन, खाद्य सुरक्षा, पूर्वसूचना प्रणाली आ विपद्-प्रतिरोधी पूर्वाधार लेल कीया जुटेनाइ कठिन होइत अछि । तथापि एहि तर्ककेँ सरल “युद्ध खराब, विकास बढिया” निष्कर्षमे सीमित करब सेहो पर्याप्त नैइ अछि। विश्व आपूर्ति प्रणालीमे ऊर्जा, खाद्य, सुरक्षा, व्यापार, भू-राजनीति आ राष्ट्रिय हित परस्पर जटिल ढंगसँ जुड़ल अछि । प्रधानमन्त्रीक प्रश्नक वास्तविक महत्व एहि जटिलताक बीच मानवीय प्राथमिकता पुनःनिर्धारणक आग्रहमे अछि । ७. ‘न्यायपूर्ण विश्वव्यवस्था’–नेपालक लेल अहिके अर्थ की ?

संयुक्त राष्ट्रसंघक मूल आदर्श सार्वभौमिक समानता आ बहुपक्षीयतासँ जुड़ल अछि। मुदा व्यवहारमे आर्थिक, सैन्य आ कूटनीतिक शक्ति विश्व निर्णय प्रक्रियामे प्रभाव डालैत अछि, यी बहस पुरान अछि। २०२६क महासभा सेहो ग्ल्क प्रभावकारिता, बहुपक्षीयता आ विश्वव्यवस्थाक सुधारक प्रश्नसँ घेरल अछि, (श्रोतःReuters +१)

नेपाल जकाँ छोट, भूपरिवेष्ठित आ जलवायु-संवेदनशील देश लेल बहुपक्षीय संस्था केवल कूटनीतिक मञ्च नैइ अछी यद्यपि सुरक्षाक वैकल्पिक आधार सेहो अछि । तें नेपाल’क हितमे “शक्तिशालीक आवाज मात्र सुनवाला विश्व” के तुलना मे “नियम, अन्तर्राष्ट्रिय कानून आ समान सार्वभौमिकताको आधार पर आवाज सुनवाला विश्व” अधिक महत्वपूर्ण प्रश्न अछि । ८. मुदा आब भाषणक असली परीक्षा नेपालभितर होएत : यहीँ आबिक प्रधानमन्त्री बालेन शाहक सम्बोधनक सभ स अधिक कठोर आलोचनात्मक प्रश्न उठैत अछि जे न्यूयोर्कमे जलवायु न्याय मंगनाइ पर्याप्त अछि कि नेपालभितर जलवायु न्याय लागू कर वाला शासन चाहि ? यदि नेपालले अन्तर्राष्ट्रिय समुदायसँग–

* जलवायु वित्त के मांग करैत अछि,
* Loss and Damage माग करैत अछि,
* क्षतिपूर्ति और अनुदान माग करैत अछि,
* पूर्वसूचना प्रणाली के लेल सहयोग माग करैत अछि, त नेपाल स्वयं भी –
* नदी तथा खोला मे अतिक्रमण रोक चाहि,
* जोखिमयुक्त क्षेत्र मे अनियन्त्रित बसोबास नियन्त्रण कर चाहि,
* वन तथा जलाधार संरक्षण कर चाहि,
* वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन के औपचारिक कागज मे सीमित कर नैइ चाहि,
* विपद् पूर्वतयारी मे स्थानीय सरकार के सक्षम बनाब चाहि,
* पुनर्निर्माण मे भ्रष्टाचार और राजनीतिक भागबण्डा रोक चाहि,
* जलवायु बजेट के परिणाम सार्वजनिक कर चाहि,

कीयाकी जलवायु न्याय के पहिल प्रयोगशाला अपने देश अछि ।

९. जनकपुरधाम स हिमालयतक– जलवायु न्याय के दोसर भूगोल,

जलवायु संकट के केवल हिमाली विपद् तक मात्र सीमित करब सेहो अधूरा दृष्टिकोण होयत। हिमालयमे बाढी आयला पर ओकर प्रभाव तराई धरि पहुँचैत अछि । नदीक बहाव, भूक्षय, डुबान, कृषि, खानेपानी, स्वास्थ्य आ

जीविकोपार्जन जेहन सब एक्के जलवायु प्रणालीक हिस्सा अछि । जनकपुरधाम जकाँ तराईक शहर लेल प्रश्न अलग रूपमे अछि– अत्यधिक वर्षा, जलनिकासक समस्या, पोखरी तथा प्राकृतिक जलस्रोतक संरक्षण, भू-उपयोगक अव्यवस्था आ शहरी विस्तारक बीच जलवायु अनुकूलन नीति कत१ अछि ? तँ जलवायु न्यायक अर्थ केवल हिमाली जिल्लाकेँ राहत देनाइ नैइ यद्यपि हिमालय-पहाड़-तराईक सम्पूर्ण पारिस्थितिक सम्बन्धकेँ नीति निर्माणमे स्वीकार करनाइ सेहो अछि । १०. ‘नयाँ पुस्ता’क नाम पर पुरान शासनशैली चलि सकैत अछि कि ? प्रधानमन्त्री शाह द्वारा संयुक्त राष्ट्रसंघमे नयाँ पुस्ता, नयाँ लोकतान्त्रिक जनादेश, जवाफदेहिता आ युवाक आकांक्षाक चर्चा कएलनि। यी भाषणक राजनीतिक भाग अछि । मुदा नयाँ पुस्ताक नाम लेलासँ मात्र शासन नयाँ नैइ होइत अछि । नयाँ पुस्ताक असली परीक्षा–

क) निर्णयक पारदर्शिता,
ख) सार्वजनिक खर्चक उत्तरदायित्व,
ग) संस्थागत सुधार,
घ) तथ्य पर आधारित नीति,
ङ) भ्रष्टाचार नियन्त्रण,
च) विपद् पूर्वतयारी,
छ) स्थानीय सरकारक क्षमता,
ज) युवाक रोजगारी,
झ) आ नागरिक सेवाक गुणस्तरमे होयत ।

अर्थात् नयाँ अनुहार पर्याप्त नैइ, नयाँ संस्थागत संस्कृति आवश्यक अछि । ११. सम्बोधनक तीनटा उपलब्धि आ तीनटा चुनौतीः क) उपलब्धिः पहिलः नेपालक विपद्केँ विश्वक जलवायु न्यायसँ जोड़ल गेल, दोसरः भारत-चीनसहित क्षेत्रीय हिमालयी सहकार्यक अवधारणा अघि बढ़ाओल गेल, तेसरः राहतक भाषासँ आगाँ बढ़ी क१ Loss and Damage, वित्त, जिम्मेवारी आ विश्वव्यवस्थाक प्रश्न उठाओल गेल । ख) चुनौतीः पहिलः भाषणकेँ ठोस अन्तर्राष्ट्रिय वित्तीय प्रतिबद्धतामे बदलनाइ, दोसरः प्रस्तावित Himalayan Climate Resilience Mechanism केँ संस्थागत रूप देनाइ, तेसरः अन्तर्राष्ट्रिय जलवायु न्यायक माँगकेँ नेपालक घरेलू जलवायु सुशासनसँ जोड़नाइ । १२. अन्तिम-निष्कर्ष : हिमालयक आवाज सुनल गेल–आब सुनाबय नैइ, करब आवश्यक अछि, प्रधानमन्त्री बालेन शाहक संयुक्त राष्ट्रसंघ सम्बोधनक महत्व एहि बातमे अछि जे नेपाल द्वारा अपन विपद्क कथा केवल सहानुभूति लेल नैइ सुनौलक; ओकरा जलवायु न्याय, जिम्मेवारी, वित्त, क्षेत्रीय सहकार्य आ विश्वव्यवस्थाक संरचनात्मक प्रश्नसँ जोड़बाक प्रयास कएलक ।

हिमालय वास्तविक चेतावनी द१ रहल अछि, मुदा चेतावनी सुनब मात्र पर्याप्त नैइ अछि। हिमालयक बरफ फैलैत अछि तँ नीति पघलि क१ नैइ चलत । हिमताल फुटैत अछि तँ फाइल नैइ, पूर्वसूचना प्रणाली काम करत। बाढी आबैत अछि तँ भाषण नैइ, मजबूत पुल नागरिककेँ बचाओत । आ जलवायु न्याय माँगैत अछी तँ नेपालकेँ सेहो अपन विकासक तरीका न्यायपूर्ण बनाब१ पड़त । तेँ प्रधानमन्त्रीक सम्बोधनक सार एक वाक्यमे यी भ१ सकैत अछि–

“हिमालयक चेतावनी सुनू–मुदा आब ओकरा सुनबाक नैइ, ओकर अनुसार निर्णय लेबाक समय अछि ।” आ विश्व समुदाय लेल प्रश्न सेहो स्पष्ट अछि– यदि हिमालयक चेतावनी आइ नैइ सुनल गेल, तँ काल्हि चेतावनी नैइ, विश्वव्यापी परिणाम सुनाइ पड़त ।

जनहितमा जारी सन्देश

- बाढी तथा डुबानबाट बच्न सुरक्षित स्थानको पहिचान गरौं ।
- मौसमसम्बन्धी सूचना नियमित रुपमा सुनौं ।
- वर्षाको समयमा नदी, खोला, पुल तथा बाढी प्रभावित क्षेत्रमा नजानुहोस् ।
- मेघगर्जन तथा चट्याङ परेको बेला घरभित्र सुरक्षित बसौं , खुला मैदानमा ननिस्कनुहोस् ।
- चट्याङ परेको बेला विद्युतीय उपकरण बन्द गरौं ।
- बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, गर्भवती महिला तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिको विशेष ध्यान दिऔं ।
- आपतकालीन अवस्थामा नजिकको सुरक्षा निकाय वा स्थानीय तहमा सम्पर्क गरौं ।

अनुरोधकर्ता
शहिदनगर नगरपालिकाको कार्यालय
धनुषा, मधेश प्रदेश

प्रकाशक तथा सम्पादक : पवन कुमार साह, सह-सम्पादक : सोनी साह, मुद्रक : राजर्षि जनक अफसेट प्रिन्टर्स, जनकपुरधाम
प्र.कार्यालय : जलेश्वर -४, सुगा भवानीपट्टि, सम्पर्क कार्यालय : जनकपुरधाम–४ (मुरलीचौक), विज्ञापनको लागि सम्पर्क :९८४४०२७९७१/९८२४८७७६२७
Email:jaleshwortoday@gmail.com,web: www.jaleshwortoday.com, www.facebook.com/JaleshworToday,twitter.com/JaleshworToday